

7

KLÁŠTER STĚTÍ SV. JANA KŘTITELE NA OSTROVĚ U DAVLE

Několik set metrů jižně od soutoku Sázavy s Vltavou se v hlubokém vltavském údolí nachází ostrov s pozůstatky jednoho z nejstarších a nejvýznamnějších klášterů středověkých Čech. Zdejší konvent byl jako třetí nejstarší v zemi (po klášteře benediktinek u sv. Jiří na pražském knížecím hradišti a Břevnovském klášteře mužské větve téže řehole) založen knížetem Boleslavem II. Přemyslovcem roku 999. Patrně již následujícího roku za panování Boleslava III. přichází na 3 hektarový vltavský ostrov řeholní komunita. Z mateřského benediktinského kláštera v bavorském Niederaltaichu sem první mnichy přivádí opat Lambert, žák hildesheimského biskupa sv. Gotharda.

Po roce 1000 je zahájena výstavba klášterního kostela i konventu ze dřeva, jak doložily archeologické výzkumy probíhající na pozůstatcích kláštera od konce 19. století. V původní dřevěné podobě přečkal klášter více než jedno století své existence.

Až po roce 1137, kdy dřevěný klášter vyhořel byla zahájena velkolepá románská přestavba, která byla ukončena v poslední čtvrtině 12. století. Jejím výsledkem byla románská bazilika se třemi apsidami a další budovy klášterního jádra. Stavební ruch na klášterišti neustal ani poté, do roku 1200 bylo dokončeno bazilikální trojlodí, k němuž do roku 1225 bylo přistavěno vysoké průčelí se dvěma věžemi.

Tehdy byl již klášter prosperující a bohatou institucí, k původnímu majetku v podobě šesti vsí a rybářů usedlých ve třech dalších osadách přibyl nemovitý dary knížat Oldřicha, Spytihněva II., Břetislava či krále Vratislava II. a též velmožů z řad vznikající české šlechty. Opat kláštera nadto vyvíjeli i intenzivní kolonizační činnost v podobě zakládání sídel v tehdy málo obydlené krajině Dolního Posázaví.

Katastrofou pro klášter se stal braniborský vpád po smrti krále Přemysla Otakara II. na Moravském poli. Tehdy byl vypleněn a poničen klášter spolu s 22 jeho vesnicemi a trvalo řadu let, než se konvent z této rány vzpamatoval. K tomu dochází až před rokem 1300 za opata Heřmana, kdy nastává obnova konventu na Ostrově, tentokrát již ve slohu nastupující gotiky. Stavební činnost pokračuje po celé 14. století, je dobudován chrám se čtyřbokým závěrem, klášterní klazura i řada dalších staveb celého areálu.

Toto období je dobou největší slávy kláštera, který zakládá celou řadu proboštství od Zátone na horní Vltavě a Nícova v Pošumaví až ke Slanému či Velízi a Sv. Janu pod Skalou na Berounsku. Tehdy je klášter také mezi nejbohatšími církevními institucemi v zemích Koruny české.

Konvent Stětí sv. Jana postihují další tragické události, je znovu vydrancován roku 1381, snad v souvislosti s počínajícími vnitřními rozbroji v království za vlády Václava IV., znovu pak vyhořel roku 1403.

Na samém počátku husitských bouří, v srpnu 1420 je Ostrovský klášter napaden pražskými husity, dobyt, vypálen a vydrancován. Přes veškerou snahu o obnovení života řeholní komunity se konvent již z této rány nevzpamatoval a poslední mniši definitivně odcházejí roku 1517 do proboštství Sv. Jana pod Skalou. Několik let poté pak opuštěný klášter zničí vltavská povodeň.

Celkový pohled na Ostrovský klášter po polovině 14. století

PROHLÍDKA LOKALITY SEKANKA A OSTROVA POUZE NA VLASTNÍ NEBEZPEČÍ, CESTY NEJSOU V ZIMĚ OŠETŘOVÁNY, NEVSTUPUJTE NA SRÁZY A NEZABEZPEČENÁ MÍSTA!